

It is emphasized that the use of the case-study method in the process of foreign language training helps future maritime engineers develop critical thinking, explore facts leading to erroneous decisions, and master decision-making models in line with industry standards. This contributes to increased safety and reliability by reducing the risk of accidents, incidents, or mechanical failures on ships.

The reasons for which non-standard, non-routine critical thinking skills of maritime engineers in the global fleet should be developed specifically in English are listed. The important stages of working with cases are outlined, including familiarization, encouragement, analysis, assumptions, hypothesis formulation, evaluation and critique, decision-making, discussion, and knowledge reinforcement with other cases.

Psychological and pedagogical conditions for fostering critical thinking in future maritime engineers during foreign language training using the case-study method are substantiated, including case selection and development, an active learning environment, clear educational objectives, familiarity with critical thinking models, group discussions, structured critical analysis of cases, transparent evaluation rubrics, feedback, and the use of scaffolding.

The conclusion is drawn that the proposed stages of working with cases and the creation of psychological and pedagogical conditions for organizing case studies during foreign language training improve the development of critical thinking skills in future maritime engineers.

Key words: critical thinking, foreign language training, maritime engineers, English language, psychological and pedagogical conditions.

Дата надходження статті: 06.09.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Ляшкевич А. І.

УДК 378.147.091.31:[005.336.2:378.22:61]

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.493>

Маруш І. В.*,

orcid.org/0000-0003-2476-0963

АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦЯ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті розглянуто поняття аналітичної компетентності фахівців медичної галузі в аспекті педагогічної проблеми, проаналізовано поняття «компетентність» як основу компетентнісного підходу для фахової підготовки майбутніх спеціалістів; розглянуто зміст поняття «аналітичний» в історичному аспекті. Автором представлено результати вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок тлумачення терміна «аналітична компетентність», складників аналітичної компетентності, що необхідні для здійснення фахової підготовки здобувачів освіти в різних галузях.

Стандарт підготовки фахівців галузі 222 Медицина включає інтегральну, загальну та фахові компетентності, що передбачає готовність до виявлення, формулювання й вирішення проблеми, зумовлює актуальність формування аналітичної компетентності в майбутніх фахівців медичної галузі.

На основі аналізу наукових досліджень уточнено, що аналітична компетентність – це сформоване вміння критичного ставлення до інформації, уміння її аналізувати, структурувати, осмислювати та застосовувати у практичній діяльності, користуватися сучасними інформаційними технологіями для пошуку актуальних даних для забезпечення ефективної комунікації майбутніх лікарів між собою та іншими учасниками лікувального процесу. Аналітична компетентність майбутнього лікаря сформована мотиваційним, рефлексивним, когнітивним, комунікативним, суб'єктивним, аналітично-прогностичним

*© Маруш І. В.

та об'єктивно-дослідницьким компонентами, які дозволяють підготувати фахівця, який здатен вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, здійснювати діагностичний пошук, обґрунтовувати і призначати необхідні діагностичні та лікувальні процедури. Такі складники допомагають сформувати основи клінічного мислення, раціонально діяти відповідно до галузевих стандартів лікування та профілактики найпоширеніших захворювань.

Ключові слова: компетентність, аналітичний, складники аналітичної компетентності, фахівці медичної галузі.

Постановка проблеми. Медична освіта на сьогодні є надзвичайно актуальною та затребуваною в Україні, зокрема лікувально-діагностичний та реабілітаційний її напрямки. Питанням реформування і вдосконалення програм за спеціальністю 222 Медицина значну увагу приділяють як у Міністерстві освіти і науки України, так і у закладах вищої освіти, де безпосередньо відбувається процес фахової підготовки майбутнього лікаря. Головною метою такої підготовки є виховання конкурентоспроможного фахівця, який не лише має високий рівень теоретичних знань, але й набув відповідних практичних вмінь і навичок. Соціальна значущість кваліфікованого фахівця є надзвичайно важливою, адже з'являються нові патології, які досліджуються в сучасному світі, змінюється патогенність і вірулентність збудників захворювань, відповідно стає новим патогенез хвороб, етапи якого потрібно вміти дослідити та розробити ефективні напрямки лікування. Уже під час навчання в закладі вищої освіти майбутній лікар має розвинути навички постійного самовдосконалення та рефлексії, уміння самостійного опрацювання науково обґрунтованої літератури, що розвиває його аналітичні здібності.

Аналіз досліджень. У написанні статті були проаналізовані роботи українських і зарубіжних учених, які раніше розглядали поняття компетентності, зокрема інформаційно-аналітичної, та її складників. Так, О. Березюк і В. Варенко визначають компетентність як характеристику, необхідну для здійснення професійних завдань, І. Зимня та Н. Мойсеюк характеризують компетентність як необхідну рису для взаємодії людей у суспільстві. Натомість С. Вітвіцька та І. Зязюн стверджують, що компетентність є здатністю особистості до вирішення завдань професійного характеру, що потрібно для продуктивного здійснення фахової діяльності. Дослідниці О. Пометун для Н. Бібік розглядають компетентність як результат сформованості практичних навичок і здобутих знань. І. Бабакова, О. Гайдамак, Т. Єлканова, О. Назначило, В. Омельченко у своїх працях аналізують роль аналітичної компетентності для управлінської діяльності. В. Ільганаєва та Л. Панченко досліджували роль інформаційно-комунікаційних технологій для формування аналітичних здібностей майбутніх педагогів. Л. Калініна у своїй монографії, присвяченій розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ, розглядає структуру інформаційно-аналітичної компетентності – ціннісний, мотиваційний, когнітивний, поведінково-діяльнісний, комунікативний, рефлексивний та суб'єктний складники [13]. Рефлексивний, оперативний та когнітивний – базові інформаційні складники аналітичної компетентності – за О. Назначило, здійснюють процес неперервної освіти [там само].

Ураховуючи, що поняття аналітичної компетентності та її складові в літературі вивчено для фахівців немедичного профілю, вважаємо за потрібне дослідити це поняття та його складники в аспекті професійної підготовки майбутніх медиків.

Мета статті – розглянути поняття «аналітична компетентність» і структуру аналітичної компетентності фахівця медичної галузі як педагогічну проблему.

Виклад основного матеріалу. Уміння виділяти у скаргах пацієнта основні симптоми, групувати їх у синдроми, а також установлювати попередній та клінічний діагноз є надзвичайно важливими як для лікаря, так і для його пацієнтів, і тому в сучасній

програмі підготовки майбутніх лікарів переважає компетентнісний підхід, який поєднує дві основні категорії педагогічних понять – «компетентність» і «компетенцію». В основі такого підходу є створення необхідних педагогічних умов, кінцевою метою яких є досягнення практичних результатів навчання, які сприяють формуванню загальних або спеціальних компетентностей [14].

Компетентнісний підхід як освітній процес бере початок у США від 60-х років і розглядався як науковий метод. Його виникнення пов'язане з ім'ям американського лінгвіста Н. Хомського, який увів поняття «компетенція» у поняттєвий апарат лінгвістики [8]. Ю. Швалб визначає поняття «компетенції» як «процес»: це і сприйняття та досягнення суб'єктом дослідження конкретної мети, і перевтілення мети в завдання власної професійної діяльності, а також процес становлення індивідуальності суб'єкта з досягнення власної діяльності. Таким чином відбувається розуміння соціальної структури компетентності.

Термін «компетентність» походить від англійського «competence», витоки застосування якого відображено в роботі Р. Уайта «Motivation reconsidered: the concept of competence», де термін було вперше використано в психологічному дискурсі [16]. Поняття «competence» визначає якості фахівця як суб'єкта професійної діяльності (competencies); компетентностями зводяться також конкретно визначені практичні навички й уміння людини, які можна спостерігати і виміряти; тобто компетентність є обов'язковою умовою для здійснення ефективної праці, тобто становить практичні результати діяльності тієї особи, у якій сформована компетентність має бути значно кращою, якіснішою, продуктивнішою, ніж робота людини без неї. У нормативних документах, зокрема Законі України «Про освіту», термін «компетентність» пояснюється як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [6]. Закон України «Про вищу освіту» пояснює цей термін дещо по-іншому: «компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей» [5].

На думку В. Варенка, компетентність є характеристикою мети й означає, що цілі освіти невід'ємно пов'язані з ринком праці та актуальними потребами освіти на сьогодні [4]. За переконаннями О. Березюка, компетенція має включати і здібності здобувача освіти, і його готовність до виконання функціональних обов'язків, і поведінку, з якою він береться за роботу для здійснення професійного виду діяльності [1]. І. Зимня визначає поняття компетентності як особистісну якість, що базується на знаннях і є соціально та особистісно зумовленою, виявляючись у діяльності та взаємодії людей. До складників компетентності вчена відносить мотиваційний компонент – готовність до здійснення діяльності; когнітивний компонент – володіння змістом компетентності; поведінковий компонент – застосування компетентності у різних життєвих ситуаціях; ціннісно-смысловий компонент – ставлення до змісту компетентності та об'єкта, до якого вона застосовується [10]. Н. Мойсеюк вважає, що компетентність – це якість особистості, яка потрібна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Вона зауважує, що компетентність утворена не просто знаннями й уміннями, а конкретними навичками, які можуть знадобитися в житті [11].

У напрямку професійної підготовки І. Зязюн стверджує, що компетентність є здатністю вирішувати професійні завдання певного класу, що вимагає реальних знань, умінь і досвіду [7]. Для визначення рівня професійної підготовки фахівців С. Вітвицька визначає поняття «компетентність» як специфічну здатність особистості до продуктивної діяльності в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціалізовані знання, уміння й навички, досвід їх використання в реальному житті, відповідальне ставлення до виконання виробничих функцій [3].

Дослідниця Н. Бібік вважає, що компетентність є освітнім результатом, якого можна досягти не лише за допомогою освітніх компонентів, але й засобами соціальної взаємодії як у міжособистісному, так і в інституційному культурному контексті [2]. Послідовницею цієї думки є й О. Пометун, яка розкриває поняття компетентності через «спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання» або «результативно-діяльнісну характеристику освіти» [12]. О. Марущак на основі проведених досліджень трактує поняття компетентності як інтегровану якість особистості та здатність продуктивно виконувати діяльність у певних соціально-значущих сферах на основі здобутих знань, умінь, навичок, досвіду, ставлень та цінностей [10]. Як бачимо, кожен науковець дотримується свого визначення терміна «компетентність».

Ознака «аналітична» тлумачиться, як така, що використовується для аналізу – розкладання складного явища на більш прості. Найперші такі визначення знаходимо в «Аналітиках» Аристотеля про дедуктивні методи (сілогізми). Слово «аналітика» походить від грецьких слів *ἀναλυτός* (*analutos* – «розв’язний») та *ἀναλύω* (*analuo* – «вирішити»). Є припущення, що філософ запозичив цей термін у свого вчителя Платона, який часто використовував слово «аналіз» у пошуку аргументованих фактів. Сьогодні аналітичні методи є основою для інтелектуальної та мисленнєвої діяльності, спрямовані на вирішення практичних завдань.

Поняття аналітичної компетентності на сьогодні для майбутнього медика є основним у процесі його становлення як особистості та під час набуття необхідних навичок і знань. Л. Петренко розглядає інформаційно-аналітичну компетентність як системотвірний компонент управлінської, виробничої, освітньої, науково-виробничої, науково-дослідницької та інноваційної діяльності і суспільної практики [13]. На думку В. Ягупова, «інформаційно-аналітична компетентність – це ставлення до інформації та критичне усвідомлення її цінності, інформаційно-аналітичні знання, навички, уміння, професійно важливі якості, особистий досвід у сфері пошуку, оцінювання, використання, збереження, аналізу, оформлення та передачі інформації за допомогою різних засобів, методів і форм інформаційно-аналітичної діяльності, що дозволяє оперативно орієнтуватися в інформаційному просторі та брати участь у його формуванні» [13, с. 36]. Аналітичні вміння є основоположними в успішній діяльності фахівця медичної галузі, адже саме вони починають формувати основи клінічного мислення в майбутнього фахівця. На думку І. Жулкевич та І. Маражі, процес клінічного мислення має п’ять основних етапів:

- збирання інформації щодо стану здоров’я пацієнта, його самопочуття;
- сортування симптомів у відповідні синдроми ураження органів та систем;
- уявлення про причину таких уражень і механізм подальшого розвитку патології;
- етап установлення попереднього діагнозу з визначенням лікувально-діагностичних маніпуляцій та подальшої тактики ведення пацієнта;
- саморефлексія та самоаналіз: перевірка правильного варіанту встановленого діагнозу через проведення диференційної діагностики та консультації колег вузьких спеціальностей [9].

Саме такі вміння забезпечують якісне вирішення професійних завдань, сприяють укріпленню економічного благополуччя країни та популяризують професію лікаря.

Висновки. Отже, аналітична компетентність – це сформоване вміння критичного ставлення до інформації, уміння її аналізувати, структурувати, осмислювати та застосовувати у практичній діяльності, користуватися сучасними інформаційними технологіями для пошуку актуальних даних для забезпечення ефективної комунікації майбутніх лікарів між собою та іншими учасниками лікувального процесу. Аналітична компетентність майбутнього лікаря утворена мотиваційним, рефлексивним, когнітивним, комунікативним, суб’єктивним, аналітично-прогностичним та об’єктивно-дослідницьким компонентами, які дозволяють підготувати фахівця, що здатен вільно

орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, здійснювати діагностичний пошук, обґрунтовувати і призначати необхідні діагностичні та лікувальні процедури. Такі складники допомагають сформувати основи клінічного мислення, раціонально діяти відповідно до галузевих стандартів лікування та профілактики найпоширеніших захворювань.

Проаналізувавши поняття аналітичної компетентності для майбутніх лікарів, наступним етапом наукового пошуку є дослідження питання механізмів формування цієї компетентності, педагогічних умов, необхідних для цього, та експериментальна перевірка результатів дослідження.

Список використаних джерел:

1. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактичні основи реформування освіти у вищій школі. *Збірник наукових праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 120 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=nRoejYAAAAJ&citation_for_view=nRoejYAAAAJ:HoB7MX3m0LUC*
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. 2004. С. 45–50.*
3. Вітвицька С. С. Компетентнісний та професіографічний підходи до побудови професіограми магістра освіти. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. 2011. Випуск 57. С. 52–58.*
4. Горовий В. М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства: монографія. Київ: НБУВ, 2005. 300 с.
5. Закон України «Про вищу освіту»: від 2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення 28.05. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
6. Закон України «Про освіту»: від 2019 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 02.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/>
7. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2005. № 25. С. 13–18.*
8. Мальцева В. В. Формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю: теоретичний аспект. *Сучасні інформаційні технології та сучасні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2018. Випуск 51. С. 104–107.*
9. Маража І., Жулкевич І. Роль педагогіки у клінічній практиці лікаря. *Медицина освіти. 2021. Випуск 2. С. 94–99. URL: https://www.researchgate.net/publication/354168359_ROLE_PEDAGOGIKI_V_KLINICNIJ_PRAKTIKI_LIKARA*
10. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал]. 2016. Вип. 11. С. 97–108. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24399/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%89%D0%B0%D0%BA%20%D0%9E.%D0%9C.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.%20%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%83%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4.%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>*
11. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. Київ, 2007. 656 с.
12. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. 2004. С. 15–24.*
13. Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ: теорія і практика: монографія / В. В. Ягупов та ін., Київ, ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 176 с.
14. Хоменко К. П. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2015. Вип. 36, Том II (62). С. 321–330. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141448249.pdf>*
15. Швалб Ю. Психологічні аспекти компетентісного підходу в освіті. *Вища школа. 2010. Випуск 1. С. 31–36.*

16. White R. W. Motivation Reconsidered: The Concept of Competence. *Psychological Review*. 1959. No. 66. Pp. 297–333.

References:

1. Bereziuk, O. S., & Vlasenko, O. M. (2020). Dydaktychni osnovy reformuvannia osvity u vushchii shkoli [Didactic foundations of reforming education in higher education]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal* [in Ukrainian].
2. Bibik, N. M. (2020). Kompetentnisnyi pidkhid: refleksyvnyi analiz zastosuvannia [Competency approach: reflective analysis of application]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrayinski perspektivy: Biblioteka z osvitnoyi polityky*, 45–50 [in Ukrainian].
3. Vitvitska, S. S. (2011). Kompetentnisnyi ta profesiografichni pidkhody do pobudovy profesiogramy magistra osvity [Competency and professional approaches to the construction of the professional profile of the master of education]. *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo universitetu. Pedahoyichni nauky*, 57, 52–58 [in Ukrainian].
4. Horovyi, V. (2005). *Osoblyvosti rozvytku sotsialnykh informatsiinykh baz suchasnoho ukrayinskoho suspilstva* [Features of the development of social information bases of modern Ukrainian society]. Kyiv: NBUV [in Ukrainian].
5. On Higher Education, Law of Ukraine No.1556-VII dated 2014. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
6. On Education, Law of Ukraine No. 2145-VIII dated 2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/> [in Ukrainian].
7. Ziaziun, I. (2005). Filosofiia pedahohichnoyi yakosti v systemi neperervnoi osvity [Philosophy of pedagogical quality in the system of continuous education]. *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo universitetu*, 25, 13-18 [in Ukrainian].
8. Maltsekha, V. (2018). Formuvannia informatychnoyi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia kompiuternoho profiliiu: teoretichni aspekt [Formation of informatics competence of future teachers of professional training of a computer profile: theoretical aspect]. *Suchasni informatsiini tekhnolohiyi ta suchasni metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: medodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, 51, 104–107 [in Ukrainian].
9. Maradzha, I., & Zhulkevych, I. (2021). Rol pedahohiky u klinichnii praktytsi likaria [The role of pedagogy in the clinical practice of a doctor]. *Medychna osvita*, 2, 94–99. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/354168359_ROL_PEDAGOGIKI_V_KLINICNIJ_PRAKT_ICI_LIKARA [in Ukrainian].
10. Marushak, O. M. (2016). Poniattia kompetentnosti u pedahohichnii diialnosti [The concept of competence in pedagogical activity]. *Kreatyvna pedahohika*, 11, 97–108. Retrieved from <http://eprints.zu.edu.ua/24399/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%89%D0%B0%D0%BA%20%D0%9E.%D0%9C.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.%20%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%83%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4.%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf> [in Ukrainian].
11. Moiseiuk, N. (2007). *Pedahohika* [Pedagogy]. Kyiv [in Ukrainian].
12. Pometyn, O. (2004). Teoriia ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentnisnoho pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin [Theory and practice of consistent implementation of the competence approach in the experience of foreign countries]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrayinski perspektivy: Biblioteka z osvitnoyi polityky*, 15 – 24 [in Ukrainian].
13. Yahupov, V. V., Velychko, N. O., Hrylyvska, I. V., Huraliuk, A. H., Zakatnov, D. O., Maiboroda, L. A., & Parzhytskyi, V. V. (2014). *Rozvytok informatsiino-analitychnoyi kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv profesiino-tekhnichnoho navchalnogo zakladu: teoriia i praktyka* [Development of informational and analytical competence of pedagogical workers of professional vocational education and training: theory and practice]. Kyiv [in Ukrainian].
14. Khomenko, R. P. (2015). Formuvannia profesiinoyi kompetentnosti maibutnikh likariv [Formation of professional competence of future doctors]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnitskyi derzhavnyi pedahohichnyi universitet imeni Hryhoriia Skovorody»*, 36, II (62). Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/141448249.pdf> [in Ukrainian].
15. Shvalb, I. U. (2010). Psykholohichni aspekty kompetentnisnoho pidkhodu v osviti [Psychological aspects of the competence approach in education]. *Vysha shkola*, 1, 31-36 [in Ukrainian].

16. White, R. W. (1959). Motivation reconsidered: the concept of competence. *Psychological Review*, 66, 297-333 [in English].

Marush I. V.,
 orcid.org/0000-0003-2476-0963

**ANALYTICAL COMPETENCE OF A MEDICAL SPECIALIST
 AS A PEDAGOGICAL PROBLEM**

The article studies the concept of analytical competence for medical specialists in the aspect of a pedagogical problem, analyses the concept of "competence" as the basis of a competence approach for future specialists' professional training; the meaning of the term "analytical" in the historical aspect is studied. The author presents the results of national and foreign scientific research on the interpretation of the term "analytical competence", the components of analytical competence, which are necessary for students' professional training in various fields.

The standard of specialists' training in the field 222 Medicine includes integral, general and professional competences, which implies readiness to identify, formulate and solve problems, determines the relevance of the formation of analytical competence in future medical specialists.

Based on the analysis of scientific research, it is clarified that analytical competence is a developed skill of critical attitude to information, the ability to analyse, structure, understand and apply it in practice, to use modern information technology to search for relevant data to ensure effective communication of future doctors between themselves and others participants in the treatment process. Analytical competence of a future doctor is formed by motivational, reflexive, cognitive, communicative, subjective, analytical-prognostic and objective-research components, which make it possible to prepare a specialist who is able to navigate freely in the modern information space, carry out a diagnostic search, substantiate and prescribe the necessary diagnostic and treatment procedures. Such components help to form the basis of clinical thinking, to act rationally in accordance with the industry standards of treatment and prevention of the most common diseases.

Key words: competence, analytical, components of analytical competence, medical specialists.

Дата надходження статті: 07.09.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Данилюк С.С.

УДК 378.016:004

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.479>

Шліхта Г. О.*,
 orcid.org/0000-0002-7184-1822

**ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО
 ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-ДЕОНТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
 МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ**

У статті проаналізовано концептуальні та теоретико-методологічні основи освітнього процесу в сучасній системі професійної підготовки ІТ-фахівців. Основною метою дослідження є виокремлення бази, що є засадничою для формування ціннісно-деонтологічних компетентностей майбутніх ІТ-професіоналів. Виокремлено такі концептуальні положення: концепція особистісно орієнтованого навчання, концепція освітнього розвивального середовища, концепція практико орієнтованого навчання. Викладено огляд кожної з позицій сучасної цінності в підготовці ІТ-фахівців у контексті формування ціннісно-деонтологічних компетентностей.

Стаття аналізує ключові аспекти концептуальних основ освіти, ураховуючи сучасні тенденції в галузі ІТ. Також надається огляд теоретико-методологічних підходів, що допомагають вирішувати завдання формування ціннісно-деонтологічних компетентностей

*© Шліхта Г. О.